

Sıtma ile olağanüstü savaş yapılmasına dair kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 28 . III . 1945 - Sayı : 5967)

No.
4707

Kabul tarihi
26 . III . 1945

Genel hükümler

BİRİNCİ MADDE — Yurt içinde sıtma ile olağanüstü savaş bu kanun hükümlerine göre yapılır.

Kuruluş ve yetki

İKİNCİ MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaşın yapılacağı bölgeler, Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığının teklifiyle, Bakanlar Kurulunca tesbit ve ilân olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaş kanununun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 839 sayılı kanun ve ekleri hükümlerinin uygulanması devam eder. Bundan başka mevcut sıtma kuruluşu dışında kalan illerde de yine o kanun ve ekleri hükümleri yürür.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaşın gerektirdiği çalışma derecesine göre sabit ve gezici kurullar, laboratuvarlar, hastaneler, yataklı yataksız dispanserler kurmaya ve bu işler için gereken tedbirleri almaya Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı yetkilidir.

Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine diğer bakanlıklarla daire ve müesseseler iş yerlerinde yukarıda yazılı kuruluşlar, tesisler ve benzerlerini yapmakla ve bu işler için alınan tedbirlere katılmak ve yardım etmekle ödevlidirler. Bu ödevlerin uygulanmasını ilgili Bakanlıkla, Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı birlikte düzenler.

BESİNCİ MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaşta görev almak üzere umumî ve katma bütçelerden veya özel idarelerle belediyelerden veya İktisadi Devlet Teşekküllerinden aylık veya ücret alan tababet ve şubatı sanatları mensuplarıyla eczacılar ve bu savasta kendilerinden istifade olunabilecek başka memur ve mensupları görevlendirmeye Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı yetkilidir.

Yukarıda yazılı yerlerde görev alan tababet ve şubatı sanatları mensuplarıyla eczacıların ve başka memur ve mensupların (Ordu birlikleri dâhil) sıtma savaşında çalıştırılmalarının tarz ve şekilleri, bunların mensup oldukları bakanlıklar ve başka daire ve müesseseler ve teşekküllerle Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı arasında derhal ve sıtma mevsiminden önce hazırlanacak esaslara göre düzenlenir.

Sıtma ile olağanüstü savaşta serbest olarak sanatlarını vakan veyahut gerçek ve tüzel kişilere ait kurumlardaki tababet ve şubatı sanatları mensuplarıyla eczacılar da mahallî isterlere göre buldukları ilçe çevresinde ödevlendirilebilirler.

ALTINCI MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaş yapılan bölgelerde valiler kendi çevrelerinde Sıhhat Bakanlığının lüzüm gösereceği tedbirleri alırlar. Müfettiş-umumilerle valiler bu işleri yakından kovuşturmak ve denetlemekle ödevlidirler.

Ödev ve yasaklar

YEDİNCİ MADDE — Sıtmalı bölgelerle sıtmanın çoğalıp yayılmasından korunan bölgelerde:

A) Ev, bağ, bahçe, arsa, mera, çeltik ve sulu tarla, fabrika, su değirmeni, su bentleri, su arkları ve bunlara benzeyen yerlerde sıtma bakımından zarar vereceği sıtma mücadele kuruluşu tarafından tesbit edilen her türlü sürfe yuvalarının doğurabileceği kötülüklerin yok edilmesi hakkında teklif ve tavsiye edilen bütün tedbirleri bu mahalleri ellerinde bulunduran resmî ve özel bütün daireler ve müesseselerle gerçek ve tüzel kişiler her ne sebep ve suretle olursa olsun zamanında almakla ödevlidirler.

B) Bu tedbirleri zamanında almamak, alınmasına karşı gelmek, alınmasını güçleştirmek tedbirleri alacaklara engel olmak ve yeni baştan sürfe yatakları doğmasına sebep olmak yasaktır.

SEKİZİNCİ MADDE — Sıtma ilâclarının para ile satılmasına veya parasız dağıtılmasına dair olan esaslar Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığınca tesbit olunur. Bakanlığın tesbit ettiği bu esaslar dışında veya izinsiz olarak sıtma ilâclarının satılması, sattırılması, satışa çıkarılması veya istif edilmesi veyahut dağıtılması ve yurt dışına çıkarılması yasaktır.

Akçalı hükümler

DOKUZUNCU MADDE — Olağanüstü sıtma savaşının gerekli kılacağı bütün ücret ve her türlü giderlerin karşılığı olmak üzere 1944 ve 1945 yıllarında (5 800 000) liranın sarfına izin verilmiştir.

1944 yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı kısmında (Olağanüstü sıtma savaşı her türlü ücret ve giderleri) adıyla açılan (497 A) faslına (2 500 000) lira olağanüstü ödenek konulmuştur.

ONUNCU MADDE — Olağanüstü savaşın devamı süresince Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı tarafından gösterilecek lüzüm üzerine Bakanlar Kurulundan alınacak kadrolara davanılarak memur ve müstahdem kullanılabilir. Bu kadrolara tâyin olunacaklar hakkında 3656 ve 3659 sayılı kanunlarla ek ve değişikliklerine dair kanun hükümleri uygulanmaz. Ancak bu kadrolarda çalıştırılacaklara verilecek ücretler ileride kendileri için müstesna bir hak teşkil etmemek üzere 600 lirayı geçemez.

ON BİRİNCİ MADDE — Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığının sıtma mücadelesine ait aylıklı ve ücretli kadrolarında çalışanlardan vararlığı görülen tabiplere aylık ve olağanüstü ödeneklerinin iki katı ve diğer müstahdemlere üç katını geçmemek üzere ikramiye verilebilir.

1271 sayılı kanunun ikinci maddesinde yazılı işleri vapanlara da aynı maddede yazılı ikramiye iki katına kadar verilebilir.

ON İKİNCİ MADDE — Bu kanunun beşinci maddesi gereğince munzam vazife olarak kendilerine sıtma ile olağanüstü savaş işleri verilen aylıklı ve ücretli memur ve müstahdemlere tâyin edildikleri kadro ücretinin üçte ikisi eklenerek verilir.

Bu ücret ve hakedişler sıtma ile olağanüstü savaş ödeneginden ödenir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Sıtma ile olağanüstü savaşta lüzumlu olan ilâç, savaş vasıta ve malzemeleriyle motörlü ve motörsüz nakil vasıtalarının satın alınma-

sı 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu ile 3827 sayılı Nakil Vasıtaları Kanununun hükümlerine tâbi değildir. Yanlız teşkil edilecek satınalma komisyonlarında Maliye Bakanlığının bir temsilcisi bulunur.

Ceza, hükümleri

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun gereğince sıtma ile savaş amacıyla Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığı grup genel başkanları veya sıtma mücadele kurulu başkanları veya tabipleri tarafından alınan karar ve tedbirleri veya yapılan bildirimleri yürütme ile ödevli olupta bu karar ve tedbir veya bildirimleri yürütmeyen veya uygulamayan veya sıtma ile olağanüstü savaşın yapılmasında veya denetlenmesinde kusuru görülen bütün daire ve müesseselere mensup memur ve müstahdemlerle belediye reisleri inzibat komisyonu kararına hacet kalmaksızın Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığının teklifi üzerine mensup oldukları bakan veya daire âmiri tarafından inzibat cezalarından herhangi biriyle derece sırası gözetilmiyerek cezalandırılırlar.

Ancak umumî müfettiş, vali ve il belediye reisleriyle bağımsız Devlet teşekkül ve kurulları reis veya müdürleri ve İktisadi Devlet Teşekkülleri ve müesseseler umum müdürleriyle muavinleri hakkında uygulanacak inzibat cezaları Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanı ile ilgili bakanlıkların birlik teklifi üzerine Başbakan tarafından verilir.

Bu cezalar lüzum görüldüğünde cezayı veren makamlar tarafından kaldırılabilir veya hafifletilebilir.

Bu madde gereğince inzibat cezası verilenlerden hareketleri suç mevzuuna girenler hakkında ayrıca kanuni kovuşturma da yapılır.

ON BESİNCİ MADDE — Bu kanunun besinci maddesi gereğince görevlendirilenlerden bu görevleri makbul bir özrü olmaksızın kabul veya ifa etmeyenler 50 liradan 200 liraya kadar ağır para veya bir haftadan bir aya kadar hapis cezasına hüküm giyerler.

ON ALTINCI MADDE — Bu kanun gereğince yapılacak işlerde görev yetkilerini kötüye kullananlar veya bu suretle başka bir suç işleyenler veyahut görevde ihmal ve terahisi bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunuyla diğer kanunlarda belli cezalar iki kat olarak hükmolunur.

Olağanüstü savaşta çalışan memur ve müstahdemlere gördükleri bu görevlerden dolayı Türk Ceza Kanununun 283 ve 285 nci maddelerinde yazılı şekilde suç isnat edenler hakkında bu maddelerde yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı ödevlere riayet etmeyenlere ve yasaklara aykırı hareket edenlere 50 liradan 500 liraya kadar ağır para veya bir haftadan bir aya kadar hapis cezası hükmolunur. Bununla beraber mahkeme kararı beklenmeden lüzumlu görülen bu işler mücadele kurulları tarafından hemen yaptırılır ve buna ait masraflar tutarı Tahsili Emval Kanununa uyularak tahsil olunur. Aynı zamanda 1271 sayılı kanunun birinci maddesi gereği yapılır.

Mücadele kurulları tarafından yapılan işlere ve yürütmelere karşı gelenler hakkında yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanmakla beraber gereken işlerin hemen yapılması zâbıta gücü ile sağlanır.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun 8 nci maddesine aykırı olarak sıtma ilâçlarını satan veya sattıran veya satışa çıkaran veyahut istif edenlerle dağıtanların ilâçları zoralm ile beraber 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası veya üç

aydan bir vıla kadar hapis cezası vevahut her ikisi birlikte hükmolunur.

Sıtma ilâçlarını Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığının izni olmaksızın memleket dışına çıkarmağa kalkışmak veya çıkarmak kaçakçılıktır .

Bu suçu işleyenler hakkında 1918 sayılı kanunun hükümleri dairesinde kovuşturma yapılarak adı geçen kanunda yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Sıhhat ve İctimai Muavenet Bakanlığınca parasız dağıtılan sıtma ilâçlarını satanlara, satılan ilâç bedelinin yirmi misli para cezası hükmolunur.

YİRMİNCİ MADDE — Bu kanunun şümulüne giren suçların yargılanmaları mahkemelerde başka bütün dâvalardan önce yapılır ve geri bırakılmasına müebir bir sebep olmadıkça bir haftadan fazla geriye bırakılamaz.

Bu kanunda yazılı suçlar Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 423 ncü maddesi gereğince mahkemelerin çalışma zamanının dışında görülen acele işlerden sayılır.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Sıtma savaşı kuruluşuna mensup Sıtma Genel Başkanı ve muavini ile grup genel başkanları, sıtma mücadele başkanları ve müfettişleri, sıtma enstitüleri müdürleri ve lâboratuvar şefleri, sıtma mücadele tabipleri, sıtma sağlık koruyucuları, yüksek mühendisler ve fen memurları genel seferberlik dışında talim için veya herhangi bir surette yedek olarak askerî hizmete çağırılmıyarak sıtma savaşı kuruluşunda çalıştıkları süre içinde tehirlî sayılırlar.

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Bu kanun yürürlükte kaldığı süre içinde başka kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun 1945 yılı Aralık ayının sonuna kadar yürürlükte kalır.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun yürürlükten kalkması, yürürlükte bulunduğu süre içinde işlenmiş olan suçların kovuşturulmasına ve verilen cezaların yerine getirilmesine ve tamaulanması lâzımgelen idarî, akçalı ve inzi-bati işlemlerin yürütülmesine ve sonuçlandırılmasına engel değildir.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

27 Mart 1945

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 27 . III . 1945 ve 1/401

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 27 . II . 1945 ve 4/258

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakları cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa
: 15 138,139,148,154:169,191:194,196,197:200